

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Володимир Староста

ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

*Методичні матеріали
для практичних занять
та
самостійної роботи студентів*

Ужгород
2019

Володимир Староста

С-77 Педагогічні дослідження: Методичні матеріали для практичних занять та самостійної роботи студентів. Ужгород: Видавництво «ФОП Сабов А.М.», 2019. 32 с.

Посібник містить дві частини; перша – включає тестові завдання з основ педагогічних досліджень. Пропоновані тести є системою завдань, за результатами виконання яких можна здійснювати як поточне й підсумкове оцінювання навчальних досягнень студентів, так і вносити певні корективи у процес вивчення окремих розділів чи тем. Тести можуть бути використані також в якості тренувальних, оскільки введені до автоматизованого контролю і оцінювання навчальних досягнень студентів у системі електронного навчання УжНУ на базі інформаційного середовища Moodle.

Друга частина посібника містить діагностичні методики, які стосуються різних аспектів професійного навчання та майбутньої педагогічної діяльності. Посібник може бути використаний у процесі самостійної роботи з циклу психолого-педагогічних дисциплін для студентів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 013 «Початкова освіта», спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та інших спеціальностей, де вивчається дана тематика («Педагогіка», «Педагогіка ВШ», «Педагогіка та психологія ВШ», «Основи педагогічних досліджень», «Теорія і практика педагогічних досліджень» тощо), а також для аспірантів різних спеціальностей під час вивчення курсу «Інновації в сучасній педагогіці».

Призначений для студентів, аспірантів, викладачів закладів вищої освіти тощо.

Рецензент: доцент Опачко М. В., доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Рекомендовано до друку

науково-методичною комісією факультету суспільних наук ДВНЗ
«Ужгородський національний університет»
(протокол №7 від 20 червня 2019 р.)

Вченою радою факультету суспільних наук ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
(протокол №9 від 24 червня 2019 р.)

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
ЧАСТИНА I. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ	5
1. ПЕДАГОГІКА ЯК НАУКА	
2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	8
ВІДПОВІДІ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	16
ЧАСТИНА II. ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ	17
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ПЕРЕДМОВА

У сучасних умовах посилюються вимоги до наукових робіт (дисертаційні, магістерські тощо), а особливо в галузі психолого-педагогічних наук, оскільки дані науки утворюють і оновлюють ядро структури сучасної освіти, обґрунтовують зміст, форми, методи навчання і психолого-педагогічної діагностики тощо. Формування національної системи освіти і виховання сприяє зростанню актуальності методологічних аспектів досліджень у цій сфері (загальна система принципів і засобів організації наукового дослідження, досягнення і побудова теоретичного знання, а також способи практичної діяльності).

Наукове дослідження в галузі освіти розглядаємо як комплексне психолого-педагогічне, оскільки:

- психологія вивчає закономірності розвитку психіки людини, а педагогіка – закономірності навчально-виховного процесу, які впливають на її розвиток, поведінку, виховання тощо;
- сучасні педагогічні технології неможливі без урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів (студентів);
- такий міждисциплінарний (інтегрований) підхід до аналізу сутності проблем в освіті покращує об'єктивність процесу пізнання і сприяє ефективному перетворенню дійсності.

Посібник містить дві частини; перша – включає тестові завдання з основ педагогічних досліджень. Пропоновані тести є системою завдань, за результатами виконання яких можна здійснювати як поточне й підсумкове оцінювання навчальних досягнень студентів, так і вносити певні корективи у процес вивчення окремих розділів чи тем. Тестові завдання розроблено на основі чинних підручників, нормативно-правових документів та інших джерел відповідно до програмних вимог психолого-педагогічної підготовки студентів. Тести можуть бути використані також в якості тренувальних, оскільки введені до автоматизованого контролю і оцінювання навчальних досягнень студентів у системі електронного навчання УжНУ на базі інформаційного середовища Moodle.

Друга частина посібника містить діагностичні методики, які стосуються різних аспектів професійного навчання та майбутньої педагогічної діяльності

Посібник може бути використаний у процесі самостійної роботи з циклу психолого-педагогічних дисциплін для студентів галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» спеціальності 013 «Початкова освіта», спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» та інших спеціальностей, де вивчається дана тематика («Педагогіка», «Педагогіка ВШ», «Педагогіка та психологія ВШ», «Основи педагогічних досліджень», «Теорія і практика педагогічних досліджень» тощо), а також для аспірантів різних спеціальностей у процесі при вивченні курсу «Інновації в сучасній педагогіці».

Автор з вдячністю сприйме будь-які побажання, які спрямовані на покращення якості пропонованого видання, а також розгляне цікаві тестові завдання, складені студентами в процесі навчання.

Автор

ЧАСТИНА І. ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

1. ПЕДАГОГІКА ЯК НАУКА

1.1. Укажіть пропущені слова: ... – освіта як сфера суспільної діяльності, основним завданням якої є виховання і навчання людини.

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки
- В об'єкт педагогічної практики
- Г предмет педагогічної практики

1.2. Укажіть пропущені слова: ... – дослідження сутності розвитку і формування особистості людини та визначення на цій основі теорії і методики виховання як спеціально організованого педагогічного процесу.

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки
- В об'єкт педагогічної практики
- Г предмет педагогічної практики

1.3. Укажіть пропущені слова: ... – виховання як цілеспрямований вплив на розвиток особистості вихованця, що здійснюється спеціально підготовленими фахівцями (педагогами).

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки
- В об'єкт педагогічної практики
- Г предмет педагогічної практики

1.4. Укажіть пропущені слова: ... – відносини, які виникають у процесі педагогічної діяльності, методи, принципи, на основі яких вона реалізується, закони і закономірності, яким вона підпорядковується як цілісний процес.

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки
- В об'єкт педагогічної практики
- Г предмет педагогічної практики

1.5. Укажіть пропущені слова: ... – виховання як свідомо та цілеспрямовано організований процес.

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки
- В об'єкт педагогічної практики
- Г предмет педагогічної практики

1.6. Укажіть пропущені слова: ... – реальна взаємодія учасників педагогічного процесу.

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки
- В об'єкт педагогічної практики
- Г предмет педагогічної практики

1.7. Укажіть пропущені слова: ... – способи взаємодії учасників педагогічного процесу, зумовлені його цілями, завданнями та змістом.

- А об'єкт педагогіки
- Б предмет педагогіки

В об'єкт педагогічної практики
Г предмет педагогічної практики

1.8. Визначте функцію педагогіки та відповідний рівень її реалізації щодо вивчення передового і новаторського педагогічного досвіду.

А теоретична функція, рівень описовий
Б теоретична функція, рівень прогностичний
В технологічна функція, рівень проєктивний
Г технологічна функція, рівень перетворювальний

1.9. Визначте функцію педагогіки та відповідний рівень її реалізації щодо виявлення стану педагогічних явищ (напр., успішності, вихованості учнів), встановлення умов і причин, які їх обумовлюють.

А теоретична функція, рівень діагностичний
Б теоретична функція, рівень прогностичний
В технологічна функція, рівень проєктивний
Г технологічна функція, рівень перетворювальний

1.10. Визначте функцію педагогіки та відповідний рівень її реалізації щодо створення теорії навчання і виховання, моделей педагогічних систем, які випереджають освітню практику.

А теоретична функція, рівень описовий
Б теоретична функція, рівень прогностичний
В технологічна функція, рівень проєктивний
Г технологічна функція, рівень перетворювальний

1.11. Визначте функцію педагогіки та відповідний рівень її реалізації щодо розробки методичних матеріалів (навчальних планів, програм, підручників, посібників, педагогічних рекомендацій) на базі теоретичної концепції, у якій визначається план педагогічної діяльності.

А теоретична функція, рівень описовий
Б теоретична функція, рівень діагностичний
В технологічна функція, рівень проєктивний
Г технологічна функція, рівень перетворювальний

1.12. Визначте функцію педагогіки та відповідний рівень її реалізації щодо впровадження досягнень педагогічної науки в навчально-виховну практику з метою її удосконалення.

А теоретична функція, рівень описовий
Б теоретична функція, рівень діагностичний
В технологічна функція, рівень проєктивний
Г технологічна функція, рівень перетворювальний

1.13. Визначте функцію педагогіки та відповідний рівень її реалізації щодо оцінки впливу результатів наукових досліджень на педагогічну практику і наступну корекцію взаємодії наукової теорії та практики навчання і виховання.

А теоретична функція, рівень описовий
Б теоретична функція, рівень діагностичний
В технологічна функція, рівень оцінний і коректувальний
Г технологічна функція, рівень проєктивний

1.14. Укажіть поняття, що трактується як цілеспрямована взаємодія вчителя й учнів, у процесі якої засвоюються знання, формуються уміння й навички.

А викладання	Б виховання	В навчання	Г учіння
--------------	-------------	------------	----------

1.15. Укажіть поняття, що трактується як процес засвоєння систематизованих знань і формування на їх основі світогляду, розвитку пізнавальних можливостей, а також набуття умінь і навичок для практичного застосування загальноосвітніх і професійних знань.

А викладання	Б виховання	В освіта	Г соціалізація
--------------	-------------	----------	----------------

1.16. Укажіть поняття, що трактується як процес і результат засвоєння учнями систематизованих ЗУН, формування на їх основі наукового світогляду, моральних та інших якостей особистості, розвиток її творчих сил і здібностей.

А викладання	Б виховання	В освіта	Г соціалізація
--------------	-------------	----------	----------------

1.17. Укажіть поняття, що трактується як цілеспрямований і організований вплив на розвиток особистості.

А викладання	Б виховання	В освіта	Г учіння
--------------	-------------	----------	----------

1.18. Укажіть поняття, що трактується як соціально і педагогічно організований процес формування людини як особистості.

А викладання	Б виховання	В освіта	Г учіння
--------------	-------------	----------	----------

1.19. Визначте назву процесу становлення людини як соціальної істоти під дією усіх без виключення факторів – екологічних, соціальних, економічних, ідеологічних, психологічних та ін.

А виховання	Б освіта	В розвиток	Г формування
-------------	----------	------------	--------------

1.20. Укажіть поняття, що трактується як процес і наслідки становлення особистості під впливом спадковості, навколишнього середовища, цілеспрямованого виховання та власної активності особистості.

А виховання	Б освіта	В розвиток	Г формування
-------------	----------	------------	--------------

1.21. Укажіть поняття, що трактується як процес і наслідки кількісних та якісних змін стосовно фізичної, психічної, духовної, соціальної та інших сфер розвитку особистості.

А виховання	Б освіта	В розвиток	Г формування
-------------	----------	------------	--------------

1.22. Укажіть поняття, що трактується як процес і результат кількісних та якісних змін в організмі людини.

А виховання	Б освіта	В розвиток	Г формування
-------------	----------	------------	--------------

1.23. Укажіть пропущене поняття: ... – розвиток та становлення особистості як члена суспільства.

А викладання	Б навчання	В освіта	Г соціалізація
--------------	------------	----------	----------------

1.24. Визначте рядок, що містить **тільки основні** категорії педагогіки.

А виховання, навчання, підручник

Б навчання, освіта, виховання

В розвиток, індивід, запитання

Г школа, розвиток, освіта

1.25. Визначте рядок, що містить **тільки основні** категорії педагогіки.

А виховання, оцінка, розвиток

Б навчання, освіта, виховання

В урок, формування, навчання

Г соціалізація, урок, освіта

1.26. Визначте рядок, що містить **тільки основні** категорії педагогіки.

А виховання, вчитель, учіння

Б навчання, освіта, виховання

В учень, підручник, соціалізація
Г розвиток, спостереження, самовиховання

1.27. Визначте рядок, що містить **тільки основні** категорії педагогіки.

А виховання, оцінювання, перевиховання
Б навчання, освіта, виховання
В розвиток, уміння, соціалізація
Г викладання, підручник, учіння

2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Укажіть найвищий рівень методології педагогіки.

А філософський або філософська методологія
Б загальнонауковий або загальнонаукова методологія
В конкретно-науковий або конкретно-наукова методологія
Г технологічна методологія

2.2. Укажіть рівень методології педагогіки, що базується на системному і діяльнісному підходах; законах логіки; психологічних закономірностях, характеристиках різних типів наукових досліджень, їх етапів й елементів (об'єкт, предмет, мета, завдання дослідження тощо).

А філософський або філософська методологія
Б загальнонауковий або загальнонаукова методологія
В конкретно-науковий або конкретно-наукова методологія
Г технологічна методологія

2.3. Укажіть рівень методології педагогіки, що базується на досягненнях педагогічної науки (сукупність принципів, методів, властивих певній галузі наукового пізнання, закони та закономірності педагогіки).

А філософський або філософська методологія
Б загальнонауковий або загальнонаукова методологія
В конкретно-науковий або конкретно-наукова методологія
Г технологічна методологія

2.4. Укажіть рівень методології педагогіки, що базується на результатах окремих методик та техніці дослідження.

А філософський або філософська методологія
Б загальнонауковий або загальнонаукова методологія
В конкретно-науковий або конкретно-наукова методологія
Г технологічна методологія

2.5. Структурно, на думку Ю.Сурміна, наука як складне утворення містить чотири підсистеми. Яка з них складається з учених, колективів і норм?

А гносеологічна або емпірико-теоретична	Б інформаційно-комунікативна
В методологічно-інструментальна	Г соціальна

2.6. Структурно, на думку Ю.Сурміна, наука як складне утворення містить чотири підсистеми. Яка з них включає інформацію, форми і норми спілкування?

А гносеологічна або емпірико-теоретична	Б інформаційно-комунікативна
В методологічно-інструментальна	Г соціальна

2.7. Структурно, на думку Ю.Сурміна, наука як складне утворення містить чотири підсистеми. Яка з них включає вчення про способи та принципи пізнання, методи та засоби наукових досліджень?

А гносеологічна або емпірико-теоретична	Б інформаційно-комунікативна
В методологічно-інструментальна	Г соціальна

2.8. Структурно, на думку Ю.Сурміна, наука як складне утворення містить чотири підсистеми. Яка з них включає знання (поняття, факти, закони, теорії тощо)?

А гносеологічна або емпірико-теоретична	Б інформаційно-комунікативна
В методологічно-інструментальна	Г соціальна

2.9. Яка функція наукової теорії спрямована на виявлення причинних та інших залежностей, багатоманітності зв'язків даного явища, його суттєвих характеристик, його походження і розвитку?

А методологічна	Б пояснювальна	В практична	Г прогностична
-----------------	----------------	-------------	----------------

2.10. Яка функція наукової теорії спрямована на зміну реальної дійсності?

А методологічна	Б пояснювальна	В практична	Г синтетична
-----------------	----------------	-------------	--------------

2.11. Яка функція теорії спрямована на формулювання висновків про існування невідомих раніше фактів, об'єктів чи їх властивостей, зв'язків між явищами і т. д.?

А методологічна	Б пояснювальна	В практична	Г прогностична
-----------------	----------------	-------------	----------------

2.12. Яка функція наукової теорії спрямована на формулювання різноманітних методів та прийомів дослідницької діяльності?

А методологічна	Б пояснювальна	В практична	Г синтетична
-----------------	----------------	-------------	--------------

2.13. Яка функція наукової теорії спрямована на об'єднання окремих достовірних знань в єдину цілісну систему?

А методологічна	Б пояснювальна	В практична	Г синтетична
-----------------	----------------	-------------	--------------

2.14. Яке розміщення логічних полів відповідає взаємозв'язку проблеми дослідження (1) та теми дослідження (2)?

А	Б	В	Г
---	---	---	---

2.15. Яке розміщення логічних полів відповідає взаємозв'язку об'єкта дослідження (1) та предмета дослідження (2)?

А	Б	В	Г
---	---	---	---

2.16. Яке розміщення логічних полів відповідає взаємозв'язку теоретичних методів дослідження (1) та методу узагальнення (2)?

А	Б	В	Г
---	---	---	---

2.17. Укажіть розміщення логічних полів, які відповідають взаємозв'язку математичних методів дослідження (1) та методу ранжування (2)?

А	Б	В	Г
---	---	---	---

2.18. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що визначає конкретні питання, на які дане дослідження має дати відповідь. Фактично це назва того, чим займається дослідник.

А актуальність дослідження	Б концепція дослідження
В проблема дослідження	Г тема дослідження

2.19. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що характеризує деяке достатньо важливе, проте ще не вирішене в науці чи практиці питання.

А актуальність дослідження	Б концепція дослідження
----------------------------	-------------------------

В проблема дослідження	Г тема дослідження
2.20. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що визначає його мету, шляхи і засоби її досягнення; це його логіка, стратегії наукового пошуку.	
А актуальність дослідження	Б концепція дослідження
В проблема дослідження	Г тема дослідження
2.21. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, обґрунтування якого означає пояснити необхідність вивчення даної проблеми у теперішній час.	
А актуальність дослідження	Б концепція дослідження
В мета дослідження	Г тема дослідження
2.22. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що характеризується як частина об'єктивної реальності, тобто того, що існує незалежно від нашої волі, нашої свідомості, яку потрібно дослідити. Або процес, деяке явище, яке існує незалежно від суб'єкта пізнання і на яке спрямована увага дослідника.	
А мета дослідження	Б об'єкт дослідження
В предмет дослідження	Г тема дослідження
2.23. Вимірювальні інструменти, прилади, наукова апаратура, анкети, тести і т.п., що необхідне для проведення наукового дослідження утворюють	
А засоби дослідження	Б методи дослідження
В предмет дослідження	Г результат дослідження
2.24. Способи планування, підготовки, проведення, фіксації та обробки результатів наукового дослідження утворюють	
А засоби дослідження	Б методи дослідження
В предмет дослідження	Г об'єкт дослідження
2.25. Як називають нові наукові знання?	
А засоби дослідження	Б методи дослідження
В предмет дослідження	Г результат дослідження
2.26. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що характеризується як певна сторона, частина, властивість, відношення об'єкта дослідження.	
А мета дослідження	Б концепція дослідження
В предмет дослідження	Г тема дослідження
2.27. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що характеризується як очікувані кінцеві наукові результати, які дослідник прагне досягнути в результаті його проведення.	
А мета дослідження	Б концепція дослідження
В предмет дослідження	Г тема дослідження
2.28. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що характеризується як зміст усіх послідовних етапів організації і проведення дослідження, які спрямовані для досягнення мети.	
А завдання дослідження	Б концепція дослідження
В предмет дослідження	Г тема дослідження
2.29. Укажіть компонент наукового апарату дослідження, що характеризується як сукупність систематизованих пізнавальних операцій, які диктуються предметом і метою наукового дослідження.	
А завдання дослідження	Б концепція дослідження
В метод дослідження	Г тема дослідження

2.30. Який підхід до організації педагогічного дослідження передбачає вивчення процесів переходу складних систем, що мають невпорядкований стан, у впорядкований і розкриття таких зв'язків між елементами цієї системи?

А історичний	Б комплексний	В синергетичний	Г системний
--------------	---------------	-----------------	-------------

2.31. Який підхід до організації дослідження вимагає єдності генетичних і структурних зв'язків у розвитку теорії науки, єдності історії та теорії науки і практики, єдності історичних і сучасних методів наукового дослідження тощо?

А історичний	Б комплексний	В синергетичний	Г системний
--------------	---------------	-----------------	-------------

2.32. Який підхід до організації дослідження передбачає, по-перше, насамперед одночасне врахування усіх аспектів, особливостей і чинників, які прямо чи опосередковано впливають на вирішення проблеми; по-друге, – всебічне вивчення об'єкта чи проблеми у тісній взаємодії з представниками різних наук, із залученням різних наукових теорій і методів?

А історичний	Б комплексний	В синергетичний	Г системний
--------------	---------------	-----------------	-------------

2.33. Який підхід до організації дослідження виходить із розуміння людини як непересічної цінності? Тому в процесі виховання і освіти враховуються інтереси та індивідуальні особливості і дитини, і її батьків, і педагога.

А аксіологічний	Б діяльнісний	В особистісно орієнтований	Г соціетарний
-----------------	---------------	----------------------------	---------------

2.34. Який підхід до організації дослідження ґрунтується на визначенні діяльності основою, засобом і вирішальною умовою розвитку особистості?

А аксіологічний	Б діяльнісний	В особистісно орієнтований	Г соціетарний
-----------------	---------------	----------------------------	---------------

2.35. Який підхід до організації дослідження виходить з того, що ціннісні орієнтації особистості є однією з головних характеристик особистості, а їх розвиток – основним завданням виховання?

А аксіологічний	Б діяльнісний	В особистісно орієнтований	Г соціетарний
-----------------	---------------	----------------------------	---------------

2.36. Який підхід до організації дослідження, орієнтований на виконання соціального замовлення як вищої цінності для певної групи людей, передбачає тенденційний підбір змісту і засобів виховання?

А діяльнісний	Б історичний	В особистісно орієнтований	Г соціетарний
---------------	--------------	----------------------------	---------------

2.37. Сутність якого підходу до організації дослідження полягає в тому, що відносно самостійні компоненти розглядаються не ізольовано, а у взаємозв'язку, в розвитку, русі? Зі зміною одного компонента змінюються інші.

А історичний	Б діяльнісний	В синергетичний	Г системний
--------------	---------------	-----------------	-------------

2.38. Які наукові дослідження мають за мету розкрити сутність педагогічних закономірностей та спрямовані на поглиблення наукового знання, розвиток методології науки, відкриття її нових галузей і не передбачають безпосередньо практичних цілей?

А прикладні дослідження	Б практичні розробки	В фундаментальні дослідження
-------------------------	----------------------	------------------------------

2.39. Які наукові дослідження вирішують окремі теоретичні і практичні завдання, що пов'язані з формуванням змісту виховання й освіти, розробкою педагогічних технологій; поєднують науку з практикою?

А прикладні дослідження	Б практичні розробки	В фундаментальні дослідження
-------------------------	----------------------	------------------------------

2.40. Які наукові дослідження мають за мету створення програм, підручників, посібників, інструктивно-методичних рекомендацій з питань організації процесів виховання і навчання, управління виховними системами?

А прикладні дослідження	Б практичні розробки	В фундаментальні дослідження
-------------------------	----------------------	------------------------------

2.41. Укажіть рядок, що містить **тільки** теоретичні методи дослідження.

А аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, класифікація
Б реєстрація, ранжування, побудова шкал, статистичні методи
В спостереження, опитувальні методи, соціометричні методи
Г опитувальні методи, соціометрія, метод незалежних характеристик

2.42. Укажіть рядок, що містить **тільки** практичні методи дослідження.

А аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, класифікація
Б реєстрація, ранжування, побудова шкал, статистичні методи
В спостереження, опитувальні методи, соціометрія
Г спостереження, реєстрація, педагогічний експеримент, індукція і дедукція

2.43. Укажіть рядок, що містить **тільки** математичні методи дослідження.

А аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, класифікація
Б реєстрація, ранжування, побудова шкал, статистичні методи
В спостереження, опитувальні методи, соціометрія
Г спостереження, реєстрація, педагогічний експеримент, індукція і дедукція

2.44. Який рядок містить **тільки** традиційно-педагогічні методи дослідження?

А аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, класифікація
Б реєстрація, ранжування, побудова шкал, статистичні методи
В опитувальні методи, соціометрія, метод незалежних характеристик
Г спостереження, бесіда, вивчення педагогічного досвіду

2.45. Який рядок містить **тільки** соціологічні методи дослідження?

А аналіз і синтез, узагальнення, порівняння, класифікація
Б реєстрація, ранжування, побудова шкал, статистичні методи
В опитувальні методи, соціометрія, метод незалежних характеристик
Г спостереження, бесіда, вивчення педагогічного досвіду

2.46. Укажіть емпіричний метод дослідження.

А аналіз	Б ранжування	В спостереження	Г синтез
----------	--------------	-----------------	----------

2.47. Укажіть теоретичний метод дослідження.

А аналіз	Б бесіда	В спостереження	Г пед. експеримент
----------	----------	-----------------	--------------------

2.48. Укажіть математичний метод дослідження.

А вивчення педагогічного досвіду	Б метод незалежних характеристик
В опитувальні методи	Г статистичний метод

2.49. Укажіть соціологічний метод дослідження.

А анкетування	Б ранжування	В порівняння	Г синтез
---------------	--------------	--------------	----------

2.50. Укажіть метод педагогічного дослідження, спрямований на вивчення структури і стилю взаємин у колективі.

А вивчення продуктів діяльності
Б соціометрія
В узагальнення незалежних характеристик
Г психолого-педагогічний експеримент

2.51. Укажіть метод педагогічного дослідження, що передбачає узагальнення відомостей про студентів, одержаних з різних джерел (викладачі, батьки, друзі тощо), зіставлення цих відомостей, їх осмислення.

А вивчення продуктів діяльності
Б соціометрія
В узагальнення незалежних характеристик
Г психолого-педагогічний експеримент

2.52. Укажіть метод педагогічного дослідження, що забезпечує спостереження за змінами психологічних характеристик дитини в процесі педагогічного впливу на неї.

А вивчення продуктів діяльності
Б соціометрія
В узагальнення незалежних характеристик
Г психолого-педагогічний експеримент

2.53. Укажіть метод педагогічного дослідження, що передбачає аналіз особистих документів (листів, фотографій, щоденників, автобіографій, особових справ, зошитів), в т.ч. архівних матеріалів.

А вивчення продуктів діяльності
Б соціометрія
В узагальнення незалежних характеристик
Г психолого-педагогічний експеримент

2.54. Укажіть вид документів (за формою фіксації інформації) у процесі вивчення таких продуктів діяльності: кінодокументи, фотодокументи; картини; малюнки тощо.

А іконографічна документація	Б письмові документи
В статистичні дані	Г технічні продукти

2.55. Укажіть вид документів (за формою фіксації інформації) у процесі вивчення таких продуктів діяльності: щоденники студентів (напр. з практики); робочі плани викладачів; навчальні плани та програми; зошити студентів, контрольні роботи та ін.

А іконографічна документація	Б письмові документи
В статистичні дані	Г технічні продукти

2.56. Укажіть вид документів (за формою фіксації інформації) у процесі вивчення продуктів діяльності, що містять в основному цифрову інформацію.

А іконографічна документація	Б письмові документи
В статистичні дані	Г технічні продукти

2.57. Укажіть вид документів (за формою фіксації інформації) у процесі вивчення таких продуктів діяльності: креслення; технічна творчість тощо.

А іконографічна документація	Б письмові документи
В статистичні дані	Г технічні продукти

2.58. Укажіть вид документів (за формою фіксації інформації) у процесі вивчення таких продуктів діяльності: магнітофонні записи, аудіокасети, диски тощо.

А іконографічна документація	Б письмові документи
В статистичні дані	Г фонетичні документи

2.59. Укажіть метод педагогічного дослідження особових справ студентів, контрольних робіт, зошитів з окремих дисциплін тощо.

А вивчення продуктів діяльності	Б анкетування
В соціометрія	Г узагальнення незалежних характеристик

2.60. Укажіть метод педагогічного дослідження, що передбачає спеціально організоване сприймання педагогічного процесу в природних умовах.

А анкетування	Б бесіда
В інтерв'ю	Г педагогічне спостереження

2.61. Укажіть на місці пропуску метод педагогічного дослідження: « ... – джерело і спосіб пізнання педагогічного явища через безпосереднє спілкування з особами, яких дослідник вивчає в природних умовах».

А анкетування	Б бесіда
---------------	----------

В інтерв'ю	Г педагогічне спостереження
------------	-----------------------------

2.62. Укажіть метод педагогічного дослідження, який дає змогу одержати від співрозмовників інформацію за допомогою заздалегідь підготовлених запитань шляхом безпосереднього спілкування.

А анкетування	Б бесіда
---------------	----------

В інтерв'ю	Г педагогічне спостереження
------------	-----------------------------

2.63. Укажіть метод педагогічного дослідження шляхом збору фактів на основі письмового самозвіту досліджуваних за спеціально складеною програмою.

А анкетування	Б бесіда
---------------	----------

В інтерв'ю	Г педагогічне спостереження
------------	-----------------------------

2.64. Укажіть логічний прийом, метод дослідження, у процесі якого досліджуваний предмет думкою розчленовується на складові елементи, кожний з яких потім досліджується окремо як частина розділеного цілого.

А аналіз	Б дедукція	В індукція	Г синтез
----------	------------	------------	----------

2.65. Укажіть метод дослідження, який полягає в уявному з'єднанні, об'єднанні в єдине ціле виокремлених частин, властивостей, відносин.

А аналіз	Б дедукція	В індукція	Г синтез
----------	------------	------------	----------

2.66. Укажіть метод наукового пізнання, при якому встановлюється подібність у деяких сторонах, якостях і стосунках між нетотожними об'єктами.

А аналіз	Б аналогія	В класифікація	Г синтез
----------	------------	----------------	----------

2.67. Метод дослідження, що визначається як перехід до загального твердження на підставі тверджень про окремі випадки; виступає способом узагальнення:

А аналіз	Б дедукція	В індукція	Г порівняння
----------	------------	------------	--------------

2.68. Метод дослідження, що визначається як спосіб достовірного умовиводу окремого положення із загальних:

А аналіз	Б дедукція	В моделювання	Г порівняння
----------	------------	---------------	--------------

2.69. Який метод дослідження полягає в зіставленні об'єктів з метою виявлення подібності і відмінності між ними?

А аналіз	Б дедукція	В моделювання	Г порівняння
----------	------------	---------------	--------------

2.70. Який метод дослідження полягає в уявному виділенні яких-небудь властивостей, що належать деякому класу предметів; переході від одиничного до загального, від менш загального до більш загального?

А аналіз	Б конкретизація	В порівняння	Г узагальнення
----------	-----------------	--------------	----------------

2.71. Укажіть функціональну ознаку тестів (призначення щодо предмета дослідження) для виявлення розумового потенціалу індивіда.

А тести досягнень	Б тести інтелекту	В тести креативності	Г тести особистісні
-------------------	-------------------	----------------------	---------------------

2.72. Укажіть функціональну ознаку тестів (призначення щодо предмета дослідження) для вивчення та оцінювання творчих здібностей особистості.

А тести досягнень	Б тести інтелекту	В тести креативності	Г тести особистісні
-------------------	-------------------	----------------------	---------------------

2.73. Укажіть функціональну ознаку тестів (призначення щодо предмета дослідження) для визначення ступеню конкретних знань, навичок, умінь особистості.

А тести досягнень	Б тести інтелекту	В тести креативності	Г тести особистісні
-------------------	-------------------	----------------------	---------------------

2.74. Укажіть функціональну ознаку тестів (призначення щодо предмета дослідження) для визначення різних якостей особистості та її характеристики: уподобання, цінності, ставлення, емоційні, мотиваційні та міжособистісні властивості, типові форми поведінки.

А тести досягнень	Б тести інтелекту	В тести креативності	Г тести особистісні
-------------------	-------------------	----------------------	---------------------

2.75. Для виявлення та фіксації якісних та кількісних показників певних якостей (ознак) в об'єктах дослідження (напр., студенти в групі, учні в класі, що мають певний рівень навчальних досягнень) використовують:

А метод реєстрування	Б метод ранжування
В метод шкалування	Г статистичні методи

2.76. Для розподілу (класифікації) даних дослідження у певній послідовності (спадання чи зростання показників), визначення місця в цьому ряду використовують:

А метод реєстрування	Б метод ранжування
В метод шкалування	Г статистичні методи

2.77. Для присвоєння балів або інших цифрових (умовних) показників досліджуваним об'єктам чи їхнім характеристикам використовують:

А метод реєстрування	Б метод ранжування
В метод шкалування	Г статистичні методи

2.78. Для математичного опрацювання експериментальних даних, наприклад, встановлення взаємозв'язку між двома змінними використовують:

А метод реєстрування	Б метод ранжування
В метод шкалування	Г статистичні методи

2.79. Яка шкала вимірювання є найменш потужна; розрізняє об'єкти за проявом властивості; не розрізняє рівні прояву властивості; дає змогу проводити тільки констатацію об'єктів (фіксація учнів/студентів у групах, місце проживання тощо)?

А номінальна шкала (шкала найменувань)
Б порядкова шкала (шкала рангів)
В шкала інтервалів (шкала рівних одиниць)
Г шкала відношення (пропорційна шкала)

2.80. Яка шкала вимірювання надає інформацію не тільки про ознаки об'єкта, але і міру їх інтенсивності; упорядковується розташування об'єктів за зростанням чи спаданням їхніх властивостей, але не визначає величину різниці виявлених ознак?

А номінальна шкала (шкала найменувань)
Б порядкова шкала (шкала рангів)
В шкала інтервалів (шкала рівних одиниць)
Г шкала відношення (пропорційна шкала)

2.81. Яка шкала вимірювання застосовується в таких випадках: визначення ознак предметів, виявлення величини різниці вимірюваних ознак, спираючись на умовно визначений нульовий стан відліку, порівнює на скільки більше/менше?

А номінальна шкала (шкала найменувань)
Б порядкова шкала (шкала рангів)
В шкала інтервалів (шкала рівних одиниць)
Г шкала відношення (пропорційна шкала)

2.82. Яка шкала вимірювання є найбільш потужна і використовується для визначення абсолютно будь-яких відношень між рівнями виявлених ознак? Для таких шкал існує природна (абсолютна) нульова точка відліку?

А номінальна шкала (шкала найменувань)
Б порядкова шкала (шкала рангів)
В шкала інтервалів (шкала рівних одиниць)
Г шкала відношення (пропорційна шкала)

2.83. Укажіть відповідність між нумерацією логічних полей та рівнями методологічного знання у педагогіці.

- Рівні методологічного знання**
- А загальнонауковий
 - Б конкретнауковий
 - В технологічний
 - Г філософський

ВІДПОВІДІ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. ПЕДАГОГІКА ЯК НАУКА

1.1.А; 1.2.Б; 1.3.Б; 1.4.Б; 1.5.Б; 1.6.В; 1.7.Г; 1.8.А; 1.9.А; 1.10.Б; 1.11.В; 1.12.Г;
1.13.В; 1.14.В; 1.15.В; 1.16.В; 1.17.Б; 1.18.Б; 1.19.Г; 1.20.Г; 1.21.В; 1.22.В;
1.23.Г; 1.24.Б; 1.25.Б; 1.26.Б; 1.27.Б

2. МЕТОДОЛОГІЯ ТА МЕТОДИ ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1.А; 2.2.Б; 2.3.В; 2.4.Г; 2.5.Г; 2.6.Б; 2.7.В; 2.8.А; 2.9.Б; 2.10.В; 2.11.Г; 2.12.А;
2.13.Г; 2.14.Б; 2.15.Б; 2.16.Б; 2.17.Б; 2.18.Г; 2.19.В; 2.20.Б; 2.21.А; 2.22.Б;
2.23.А; 2.24.Б; 2.25.Г; 2.26.В; 2.27.А; 2.28.А; 2.29.В; 2.30.В; 2.31.А; 2.32.Б;
2.33.В; 2.34.Б; 2.35.А; 2.36.Г; 2.37.Г; 2.38.В; 2.39.А; 2.40.Б; 2.41.А; 2.42.В;
2.43.Б; 2.44.Г; 2.45.В; 2.46.В; 2.47.А; 2.48.Г; 2.49.А; 2.50.Б; 2.51.В; 2.52.Г;
2.53.А; 2.54.А; 2.55.Б; 2.56.В; 2.57.Г; 2.58.Г; 2.59.А; 2.60.Г; 2.61.Б; 2.62.Б;
2.63.А; 2.64.А; 2.65.Г; 2.66.Б; 2.67.В; 2.68.Б; 2.69.Г; 2.70.Г; 2.71.Б; 2.72.В;
2.73.А; 2.74.Г; 2.75.А; 2.76.Б; 2.77.В; 2.78.Г; 2.79.А; 2.80.Б; 2.81.В; 2.82.Г;
2.83.1В; 2.83.2Б; 2.83.3А; 2.83.4Г.

ЧАСТИНА II. ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИКИ

«Оцінювання професійної діяльності вчителя початкової школи»

(С.Мартиненко, 20130)^{1 2}

Інструкція. Перед Вами 50 тверджень. Якщо Ви згодні з твердженням, то в бланку відповідей поставте «+», якщо не згодні, то «-».

Бланк відповідей

1	6	11	16	21	26	31	36	41	46
2	7	12	17	22	27	32	37	42	47
3	8	13	18	23	28	33	38	43	48
4	9	14	19	24	29	34	39	44	49
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50

1. Я цілком зміг би жити один, віддалено від людей.
2. Я часто перемагаю інших своєю самовпевненістю.
3. Ґрунтовні знання з мого предмета можуть суттєво поліпшити життя людини.
4. Люди завжди мають опиратися на закони моралі та моральності.
5. Я уважно читаю кожну книжку, перш ніж повернути її в бібліотеку.
6. Мій ідеал робочої обстановки – затишна кімната з письмовим столом.
7. Колеги стверджують, що мені подобається робити все в оригінальний спосіб.
8. Серед моїх ідеалів чільне місце займають особистості вчених.
9. Оточуючі вважають, що на бруталність я просто нездатний.
10. Я уважно стежу за тим, як я одягнений.
11. Часто упродовж ранку я ні з ким не хочу розмовляти.
12. Мені важливо, щоб у всьому, що мене оточує, був порядок.
13. Більшість моїх друзів - це люди, інтереси яких відповідають моїм професійним.
14. Я довго аналізую свою поведінку.
15. Вдома за обіднім столом я поведжуся як у ресторані.
16. У компанії я надаю змогу іншим жартувати й розповідати всілякі історії.
17. Мене дратують люди, які не здатні швидко приймати рішення.
18. Якщо в мене залишається обмаль часу, то я прагну почитати щось із навчального предмета.
19. Мені незручно пустувати в компанії, навіть якщо це роблять інші.
20. Іноді я люблю попліткувати про відсутніх.
21. Мені подобається запрошувати й розважати гостей.
22. Я рідко виступаю в розріз із думкою колективу.
23. Мені більше подобаються люди, які досконало володіють своєю професією, незалежно від їх характеру.
24. Я не можу бути байдужим до проблем інших.
25. Я завжди охоче визнаю свої помилки.
26. Для мене найгірше покарання – залишатися на самоті.
27. Зусилля, витрачені на складання планів, не варті цього.
28. У шкільні роки я поповнював свої знання, читаючи спеціальну літературу.
29. Я не засуджую людину за обман тих, хто дозволяє себе обманювати.
30. У мене не виникає внутрішнього протесту, коли мене просять про допомогу.
31. Ймовірно, деякі люди вважають, що я занадто балакучий.

¹Мартиненко Світлана. Діагностування особливостей особистісно-професійної діяльності вчителя початкової школи. Початкова школа. Науково-методичний журнал. 2013. №4. С.49-50.

²Мартиненко С.М. Діагностична діяльність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: [монографія]. К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2008. 434 с.

32. Я уникаю суспільної роботи і пов'язаної з цим відповідальності.
33. Наука - це те, що найбільше цікавить мене в житті.
34. Оточуючі вважають мою родину інтелігентною.
35. Перед тривалою поїздкою я завжди ретельно продумую, що взяти з собою.
36. Я живу сьогоднішнім днем більше, ніж інші люди.
37. Якщо є вибір, то я вважаю, що доцільніше провести позакласний захід, ніж розповідати учням що-небудь із предмета.
38. Основне завдання вчителя - передавати учневі знання з предмета.
39. Я люблю читати книжки і статті на морально-етичні теми.
40. Іноді дратуюся, коли до мене звертаються із запитаннями.
41. Більшість людей, з якими буваю в компанії, безсумнівно, раді мене бачити.
42. Гадаю, мені сподобалася б робота, пов'язана з відповідальною адміністративно-господарською діяльністю.
43. Я навряд чи засмучусь, якщо доведеться провести відпустку, навчаючись на курсах підвищення кваліфікації.
44. Моя люб'язність часто не подобається іншим людям.
45. Були випадки, коли я заздрив успіху інших.
46. Якщо мені хтось нагрубить, то я швидко забуваю про це.
47. Як правило, оточуючі дослухаються до моїх думок.
48. Якби мені вдалося на короткий час перенестися в майбутнє, то перш за все взяв би книжки зі свого предмета.
49. Я беру активну участь у долі інших людей.
50. Я ніколи не говорю неприємних речей з усмішкою.

Обробка отриманих результатів.

1. Порівняйте бланк отриманих відповідей із бланком-ключем:

1	-	6	-	11	-	16	-	21	+	26	+	31	+	36	+	41	+	46	+
2	+	7	+	12	+	17	+	22	-	27	-	32	-	37	+	42	+	47	+
3	+	8	+	13	+	18	+	23	+	28	+	33	+	38	+	43	+	48	+
4	+	9	+	14	+	19	+	24	+	29	-	34	+	39	+	44	+	49	+
5	+	10	+	15	+	20	-	25	+	30	+	35	+	40	-	45	-	50	+

2. За кожне співпадання знака досліджуваній одержує 1 бал, за розбіжність – 0 балів

3. Підраховується сума балів кожного з п'яти горизонтальних рядків.

Перший рядок встановлює рівень товарищескості вчителя.

Другий – показує рівень організованості.

Третій – визначає ступінь орієнтованості вчителя на свій навчальний предмет.

Четвертий – характеризує інтелігентність педагога.

П'ятий – демонструє ступінь щирості досліджуваного під час відповідей.

Якщо в кожному рядку кількість балів дорівнює числам від 3 до 7, відповіді можуть бути прийняті до обробки, коли ж сума виходить за встановлені межі, результати не підлягають обробці.

Зона норми для кожного рядка становить від 3 до 7 балів. Якщо в досліджуваного в рядку менше 3-х балів, це свідчить про недостатню розвиненість певної якості.

Коли ж отримана сума перевищує 7 балів, досліджувана якість учителя – найбільш виражена.

Отже, за допомогою запропонованої методики кожен учитель початкової школи матиме змогу продіагностувати особливості особистісно-професійної діяльності, виокремити лише йому характерні ознаки та педагогічні якості.

«Рівень задоволеності професією»

(В. Ядов, модифікація Н. Кузьміної, А. Реана, доповнення В. Старости)³

Інструкція. Обведіть колом ті пункти, що відповідають Вашому ставленню до обраної професії, а саме: у колонці А – позитивні сторони Вашої професії (що Вам особисто подобається), а колонці Б – негативні сторони Вашої професії (що Вам особисто не подобається). Зазначайте тільки ті пункти, які для Вас дійсно значущі. Або поставте «+» чи «-» в індивідуальний протокол. Робити вибір в усіх без винятку рядках обов'язково. Дякуємо за Ваші відповіді!

№ з/п	А (позитивні сторони мої професії)	№ з/п	Б (негативні сторони мої професії)
1	Професія одна з найважливіших у суспільстві.	1	Мало оцінюється в суспільстві важливість професії.
2	Робота з людьми.	2	Не вмію працювати з людьми.
3	Робота вимагає постійної творчості.	3	Немає умов для творчості.
4	Робота не викликає перевтоми, не впливає на стан мого здоров'я.	4	Робота викликає перевтому, погіршує стан мого здоров'я.
5	Велика зарплата.	5	Мала зарплата.
6	Можливість самовдосконалення.	6	Неможливість самовдосконалення.
7	Робота відповідає моїм здібностям.	7	Робота не відповідає моїм здібностям.
8	Робота відповідає моему характеру.	8	Робота не відповідає моему характеру.
9	Невеликий робочий день.	9	Великий робочий день.
10	Відсутність частого контакту з людьми	10	Частий контакт із людьми.
11	Можливість досягти соціального визнання, поваги.	11	Неможливість досягти соціального визнання, поваги.
12	Гарні умови праці.	12	Погані умови праці.
13	Велика відпустка, багато вільного часу	13	Мала відпустка, мало вільного часу
14	Стабільна, постійна робота.	14	Нестабільна, тимчасова робота.
15	Відповідальність тільки за себе.	15	Відповідальність за інших людей.
16	Доброзичлива атмосфера, відсутність конфліктів.	16	Напружена атмосфера, можливість конфліктів.
17	Можливість кар'єрного росту і підвищення зарплати.	17	Відсутність кар'єрного росту, зарплата практично не міняється.
18	Інші фактори (які?)	18	Інші фактори (які?)

Індивідуальний протокол.

Змінна/ Фактор	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
n^+ / n^-																		

Про себе:

Стать: Чол. Жін.....

Середній бал навчання: 5-4,5 (А:100-90); 4,5-3,7 (В, С: 89-74); 3,7-3 (D, E: 73-60).

³ Кузьміна Н.В., Реан А.А. Профессионализм педагогической деятельности. СПб.: Политехника, 1993. 418 с.

Обробка. За кожним із наведених чинників по наступній формулі підраховується

$$KЗ = \frac{n^+ - n^-}{N},$$

коефіцієнт значимості: де N – обсяг вибірки (кількість обстежуваних), n^+ – кількість обстежуваних, які відзначили чинник «+» А, n^- – відзначили «-». Коефіцієнт значимості може змінитися в межах від -1 до $+1$. Результати діагностики групи заносяться в табл.

Таблиця. Результати діагностики. Назва вибірки Обсяг вибірки

Груповий протокол.

Змінна/ Чинник	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
n^+																		
n^-																		
KЗ																		

«Мотивація навчальної/професійної діяльності»

(методика К. Замфір у модифікації А. Реана)⁴

Інструкція: «Прочитайте, будь-ласка, нижче перераховані мотиви навчальної/професійної діяльності та дайте оцінку їх значущості для Вас за п'ятибальною шкалою». *Дякуємо за щирі відповіді!*

дуже низький (1 бали)	низький (2 бали)	середній (невеликий, але й немалий) 3 бали	високий (4 бали)	дуже високий (5 балів)
--------------------------	---------------------	--	---------------------	---------------------------

1. Грошовий заробіток/стипендія
2. Прагнення просуватися на роботі (кар'єрний ріст); у навчанні перейти на наступний курс, отримати диплом
3. Прагнення уникнути критики з боку інших
4. Прагнення уникнути можливих покарань або неприємностей з боку інших
5. Потреба в досягненні соціального престижу і поваги з боку інших
6. Задоволення від самого процесу і результату роботи (навчальної, педагогічної, професійної діяльності)
7. Можливість найбільш повної самореалізації саме у даній діяльності (навчальній, педагогічній, професійній діяльності)

Питання анкети

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
----	----	----	----	----	----	----

Обробка.

ВМ (внутрішня мотивація) = (оцінка п.6 + оцінка п.7)/2=

ЗПМ (зовнішня позитивна мотивація) = (оцінка п.1 + оцінка п.2 + оцінка п.5)/3=

ЗНМ (зовнішня негативна мотивація) = (оцінка п.3 + оцінка п.4)/2=

«Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» (А. Реан, В. Якунін)⁵

Інструкція: Оцініть за 7-бальною шкалою наведені у списку мотиви навчальної діяльності за їх значущістю для вас. При цьому вважається, що 1 бал відповідає мінімальній значущості мотиву, а 7 балів – максимальній. Оцінюйте всі наведені у списку мотиви, не пропускаючи жодного. Дякуємо за щирі відповіді!

Список мотивів

- 1) Стати висококваліфікованим фахівцем.

⁴ Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. Учебник для вузов. СПб: Питер. 2000. 304 с. (С. 267-269)

⁵ Ильин Е. П. Психология для педагогов. СПб.: Питер, 2012. 640 с. (С.594-595)

- 2) Отримати диплом.
- 3) Успішно продовжити навчання на наступних курсах.
- 4) Успішно вчитися, скласти іспити на «добре» і «відмінно».
- 5) Постійно отримувати стипендію.
- 6) Здобути глибокі і міцні знання.
- 7) Бути постійно готовим до чергових занять.
- 8) Не запускати вивчення предметів навчального циклу.
- 9) Не відставати від однокурсників.
- 10) Забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності.
- 11) Виконувати педагогічні вимоги.
- 12) Досягти поваги викладачів.
- 13) Бути прикладом для однокурсників.
- 14) Здобути похвалу батьків і оточуючих.
- 15) Уникнути осудження і покарання за погане навчання.
- 16) Отримати інтелектуальне задоволення.

Індивідуальний протокол
 Номер мотиву за списком

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16

«Мотивація учіння студентів педагогічного ВНЗ»

(С. Пакуліна, С. Кетько, 2010) ⁶

Інструкція. Уважно прочитайте наведені в розділі мотиви вступу до ВНЗ, реально діючі мотиви учіння і професійні мотиви. Оцініть значущі для вас мотиви навчання в педагогічному ВНЗ: 5 балів - дуже значущі, 3-4 бали - значущі, 0-2 бали - незначні і зазначте бали в бланку (таблиця). Відповідайте швидко, не замислюючись.

	Мотиви	Бали
	I. Що сприяло Вашому вибору даної спеціальності?	
1	Безкоштовний вступ, низька плата за навчання	
2	Заняття в профільній спецшколі, спецкласі	
3	Бажання отримати вищу освіту	
4	Сімейні традиції, бажання батьків	
5	Поради друзів, знайомих	
6	Престиж, авторитет ВНЗ і факультету	
7	Інтерес до професії	
8	Найкращі здібності саме в цій галузі	
9	Прагнення прожити безтурботний період життя	
10	Подобається спілкування з дітьми	
11	Випадковість	
12	Небажання йти в армію (для юнаків)	
13	Використовувати педагогічні знання для виховання своїх дітей (для дівчат)	
	II. Що є найбільш значущим для Вас у Вашому навчанні	
14	Успішно продовжити навчання на наступних курсах	
15	Успішно вчитися, скласти іспити на «добре» і «відмінно»	
16	Отримати глибокі і міцні знання	

⁶ Пакуліна С.А., Кетько С.М. Методика діагностики мотивації учіння студентів педагогічного вуза. Електронний журнал «Психологічна наука і освіта» 2010, № 1
http://psyedu.ru/files/articles/psyedu_ru_2010_1_1554.pdf

17	Бути постійно готовим до чергових занять	
18.	Не запускати вивчення навчальних предметів	
19	Не відставати від однокурсників	
20	Виконувати педагогічні вимоги	
21	Заслужити повагу викладачів	
22	Бути прикладом для однокурсників	
23	Домогтися схвалення оточуючих	
24	Уникнути осуду та покарання за погане навчання	
25	Отримати інтелектуальне задоволення	
	III. Отримання диплому дає Вам можливість:	
26	Досягнути соціального визнання, поваги	
27	Самореалізації	
28	Мати гарантію стабільності	
29	Отримати цікаву роботу	
30	Отримати високооплачувану роботу	
31	Працювати в державних структурах	
32	Працювати в приватних організаціях	
33	Працювати в школі	
34	Відкрити власну справу	
35	Навчання в аспірантурі	
36	Самовдосконалення	
37	Диплом сьогодні нічого не дає	

Обробка.

Внутрішня мотивація навчання включає в себе внутрішні мотиви вступу в педагогічний виш, широкі пізнавальні мотиви і релевантні професійні мотиви. Загальна сума балів становить максимально можливий показник, що дорівнює 75 балів з питань:

- 1) мотиви вступу до вузу 2, 3, 7, 8, 10. Максимально можливий показник = 25 балів,
- 2) реально діючі мотиви навчання 13, 14, 15, 16, 24. Максимально можливий показник = 25 балів.
- 3) професійні мотиви 26, 27, 32, 34, 35. Максимально можливий показник = 25 балів.

Кожна група мотивів в загальній сумі балів внутрішньої мотивації навчання становить однаковий відсоток 33,3%.

Зовнішня мотивація навчання включає в себе зовнішні мотиви вступу в педагогічний вуз, вузькі навчально-пізнавальні мотиви і іррелевантні професійні мотиви. Загальна сума балів становить максимально можливий показник, що дорівнює 105 балів:

- 1) мотиви вступу до вузу 1, 4, 5, 6, 9, 11, 12. Максимально можливий показник = 35 балів.
- 2) реально діючі мотиви навчання 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23. Максимально можливий показник = 35 балів.
- 3) професійні мотиви 25, 28, 29, 30, 31, 33, 36. Максимально можливий показник = 35 балів.

Кожна група мотивів в загальній сумі балів мотивації навчання становить однаковий відсоток 33,3%.

З метою вирівнювання балів двох видів мотивації навчання суму балів, отриману по внутрішній мотивації навчання, необхідно домножити на 1,4.

Методика для діагностики навчальної мотивації студентів⁷

Методика розроблена на основі 16 тверджень опитувальника А. Реана і В. Якуніна (Є. Ільїн, 2000, с. 434)⁸; до яких додано твердження, що характеризують мотиви навчання, виокремлені В. Леонтьєвим (2002, с.194)⁹, а також твердження, які характеризують мотиви навчання, отримані в результаті опитування студентів і школярів. 34 твердження характеризують 7 мотивів навчання студентів.

Інструкція: Оцініть за 5-бальною системою наведені мотиви навчальної діяльності за значущість для Вас. 1 бал відповідає мінімальній значущості мотиву, 5 балів – максимальний.

Мотиви навчання: «Чому я вчуся?»

	Мотиви	Бали
1	Вчуся, тому що мені подобається обрана професія	
2	Щоб забезпечити успішність майбутньої професійної діяльності	
3	Хочу стати фахівцем	
4	Щоб дати відповіді на актуальні питання, що належать до сфери майбутньої професійної діяльності	
5	Хочу повною мірою використовувати наявні у мене задатки, здібності і схильності до обраної професії	
6	Щоб не відставати від друзів	
7	Щоб працювати з людьми, треба мати глибокі і всебічні знання	
8	Бо хочу бути в числі кращих студентів	
9	Бо хочу, щоб наша навчальна група стала кращою в університеті	
10	Щоб завести знайомства і спілкуватися з цікавими людьми	
11	Тому, що отримані знання дозволять мені досягнути всього необхідного	
12	Необхідно закінчити інститут, аби у знайомих не змінилася думка про мене, як здібну, перспективну людину	
13	Щоб уникнути осуду і покарання за погане навчання	
14	Хочу бути шанованою людиною навчального колективу	
15	Не хочу відставати від однокурсників, не бажаю опинитися серед відстаючих	
16	Тому, що від успіхів у навчанні залежить рівень моєї матеріальної забезпеченості в майбутньому	
17	Успішно вчитися, складати іспити на «добре» і «відмінно»	
18.	Просто подобається вчитися	
19	Потрапивши в університет, вимушений вчитися, щоб закінчити його	
20	Бути постійно готовим до чергових занять	
21	Успішно продовжити навчання на подальших курсах, аби дати відповіді на конкретні навчальні питання	
22	Щоб придбати глибокі і міцні знання	
23	Бо в майбутньому думаю зайнятися науковою діяльністю за фахом	
24	Будь-які знання знадобляться в майбутній професії	
25	Бо хочу принести більше користі суспільству	
26	Стати висококваліфікованим фахівцем	

⁷Бадмаева Н.Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: монография. Улан-Удэ: Изд-во ВСГТУ, 2004. 280 с.

⁸ Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб: Издательство «Питер», 2000. 512 с.

⁹Леонтьев В.Г. Мотивация и психологические механизмы ее формирования. Новосибирск: ГП «Новосибирский полиграфкомбинат», 2002. 264 с.

27	Щоб пізнавати нове, займатися творчою діяльністю	
28	Щоб дати відповіді на проблеми розвитку суспільства, життєдіяльності людей	
29	Мати добру репутацію у викладачів	
30	Домогтися схвалення батьків і оточуючих	
31	Вчуся заради виконання зобов'язань перед батьками, школою	
32	Тому, що знання надають мені впевненість в собі	
33	Тому, що від успіхів у навчанні залежить моє майбутнє службове становище	
34	Хочу отримати диплом з гарними оцінками, аби мати перевагу перед іншими	

Обробка. Ключ до опитувальника:

Шкала 1. Комунікативні мотиви: 14, 10, 32, 7, 6.

Шкала 2. Мотиви уникання: 13, 6, 12, 15, 19.

Шкала 3. Мотиви престижу: 8, 9, 29, 30, 34.

Шкала 4. Професійні: 4, 5, 26, 1, 2, 3.

Шкала 5. Мотиви творчої самореалізації: 27, 28.

Шкала 6. Навчально-пізнавальні: 22, 23, 24, 17, 18, 20, 21.

Шкала 7. Соціальні: 25, 31, 33, 16, 11.

При інтерпретації результатів необхідно підрахувати середній показник за кожною шкалою опитувальника.

Тест (діагностика уміння слухати)¹⁰

Дайте відповіді на запитання. Варіанти відповідей оцінюються так:

«Майже завжди» - 2 бали.

«У більшості випадків» - 4 бали.

«Інколи» - 6 балів.

«Рідко» - 8 балів.

«Майже ніколи» - 10 балів.

1. Чи намагаєтесь ви згорнути бесіду в тих випадках, коли тема (або співрозмовник) нецікаві Вам?

2. Чи дратують вас манери Вашого партнера по спілкуванню?

3. Чи можете Ви змінити тему розмови, якщо вона торкається неприємних для Вас речей?

4. Чи може невдалий вислів Вашого партнера по спілкуванню спровокувати Вас на різкість чи грубість?

5. Чи уникаєте Ви вступати у розмову з невідомою або малознайомою Вам людиною?

6. Чи маєте Ви звичку перебивати співрозмовника?

7. Чи робите Ви вигляд, що уважно слухаєте, а насправді думаєте зовсім про інше?

8. Чи змінюєте Ви тон голосу, вираз обличчя в залежності від того, хто Ваш співрозмовник?

9. Чи виправляєте Ви людину, якщо в її мовленні зустрічаються невірно вимовлені слова, назви, вульгаризми?

10. Чи буває у Вас поблажливо-менторський тон з відтінком зневаги та іронії стосовного того, з ким Ви говорите?

Результат: чим більше балів, тим більшою мірою розвинене уміння слухати. Середній рівень - біля 55 балів. Більше 62 балів: ви слухач «вище середнього рівня».

¹⁰ Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми: Советы руководителю. 6- изд. К.: МАУП, 2004. 228 с. (С. 186)

«Діагностика рівня сформованості у студентів комунікативності як професійно значущої здібності педагога» (В.Ряховський)¹¹

Для визначення рівня Вашої комунікативності слід відповісти на запропоновані нижче запитання. Варіанти відповідей: «так», «ні», «іноді».

1. Вас чекає ординарна чи ділова зустріч. Чи вибиває Вас з колії її очікування?
2. Чи не відкладаєте Ви візит до лікаря до останнього моменту?
3. Чи викликає у Вас ніяковість і невдоволення доручення виступити з доповіддю, повідомленням, інформацією на будь-якій нараді, зборах чи іншому подібному заході?
4. Вам пропонують поїхати у відрядження туди, де Ви ніколи не були. Чи докладете Ви максимум зусиль, щоб уникнути цього відрядження?
5. Чи люблять Ви ділитися своїми переживаннями з кимось?
6. Чи дратує Вас, якщо незнайома людина на вулиці звертається до Вас із проханням (показати дорогу, назвати час, відповісти на якесь запитання)?
7. Чи вірите Ви, що існує проблема батьків і дітей, що людям різних поколінь важко розуміти одне одного?
8. Чи посоромитесь Ви нагадати знайомому, що він забув Вам повернути невелику суму грошей, яку позичив кілька місяців тому?
9. У ресторані чи в їдальні Вам подали недоброякісну страву. Чи промовчите Ви, лише сердито відсунувши тарілку?
10. Залишившись наодинці з незнайомою людиною, Ви не вступите з нею в бесіду і відчуєте себе обтяженим(-ою), якщо першою заговорить вона. Чи так це?
11. Чи жахаєтесь Ви будь-якої великої черги, хоч би де вона була (у магазині, бібліотеці, касі кінотеатру)? Віддасте перевагу відмові від свого наміру чи станете у хвіст і будете знемагати в очікуванні?
12. Чи боїтесь Ви брати участь у будь-якій комісії з розгляду конфліктної ситуації?
13. У Вас є власні індивідуальні критерії оцінки творів літератури, мистецтва, культури, і ні з чіми міркуваннями Ви не рахуетесь. Чи так це?
14. Почувши будь-де в кулуарах висловлювання явно помилкової точки зору з добре відомого Вам питання, чи віддасте Ви перевагу мовчанню і не вступите в суперечку?
15. Чи викликає у Вас неприємне відчуття будь-яке прохання допомогти розібратися в тому чи іншому службовому питанні або навчальній темі?
16. Вам краще викласти свою точку зору (міркування, оцінку) в письмовій формі, ніж в усній?

Індивідуальний протокол

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

Обробка результатів. Визначте суму набраних балів. За кожне «так» – 2 бали, «іноді» – 1, «ні» – 0. За класифікатором визначте, до якої категорії людей Ви належите.

Сума: 30 – 32 бали – Ви явно некоммунікбельні;

25 – 29 балів – Ви замкнені, мовчазні, віддасте перевагу самотності.

19 – 24 бали – Ви певною мірою коммунікбельні, у незнайомих обставинах відчуваєте себе цілком упевнено.

14 – 18 балів – нормальна коммунікбельність.

9 – 13 балів – Ви досить коммунікбельні (іноді навіть занадто).

4 – 8 балів – коммунікбельність Ваша дуже висока; скрізь відчуваєте себе прекрасно; беретесь за будь-яку справу, хоча далеко не завжди можете її довести до кінця.

¹¹ Педагогічна майстерність: Підруч. / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін. / за ред. І.А. Зязюна. К.: Вища шк., 1997. 397 с. (С.222-223)

3 бали – Ваша комунікабельність має хворобливий характер. Ви балакучі, багатослівні, втручаєтеся у справи, в яких зовсім не компетентні, запальні й образливі.

«Визначення комунікативної толерантності» (В. Бойко)^{12 13}

Інструкція.

Індивідуальність іншого – це перш за все те, що створює особливе в ньому: надане природою, виховане, засвоєне в середовищі буття.

Вам пропонується здійснити екскурсію в різноманіття людських стосунків. Для цього оцініть себе в дев'яти запропонованих нескладних ситуаціях взаємодії з іншими людьми. Пам'ятайте, що при відповіді важлива перша реакція і те, що немає поганих або хороших відповідей. Відповідати потрібно, довго не роздумуючи, без пропусків. Нижче наводяться твердження, скористайтеся оцінками від 0 до 3 балів, аби переконатися, наскільки вони є вірними особисто до Вас:

0 балів – зовсім невірно;

1 – вірно в деякій мірі (несильно);

2 – вірно значною мірою (значно);

3 – вірно повністю (дуже сильно).

Завершивши оцінку тверджень, визначте суму отриманих балів, але будьте відвертими:

Текст опитувальника.

1. Перевірте себе: наскільки Ви здатні приймати чи не приймати індивідуальність людей, що Вам зустрічаються (оцінка тверджень від 0 до 3):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Повільні люди зазвичай діють мені на нерви	
2.	Мене роздратовують метушливі, непосидючі люди	
3.	Галасливі дитячі ігри витерплюю важко	
4.	Оригінальні, нестандартні, яскраві особистості найчастіше впливають на мене негативно	
5.	Бездоганна у всьому людина насторожила би мене	
	Всього:	

2. Перевірте себе: чи немає у Вас тенденції оцінювати людей, керуючись особистим «Я» (оцінка тверджень від 0 до 3):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Мене зазвичай примушує нервувати нетямущий співрозмовник	
2.	Мене роздратовують любителі побалакати	
3.	Як б обтяжливо спілкувався з байдужим для мене попутником у потязі, літаку, якщо він проявить ініціативу	
4.	Як б обтяжливо спілкувався з випадковим попутником, який поступається мені рівнем знань і культури	
5.	Мені важко знайти спільну мову з партнерами іншого інтелектуального рівня, ніж я.	
	Всього:	

¹² Райгородский Д.Я. (редактор-составитель). Практическая психодиагностика. Методика и тесты. Учебное пособие. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 2001. 672 с. С. 298-311.

¹³ Фетискин Н. П. , Козлов В. В. , Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. 490 с.

3. Перевірте себе: до якої міри категоричні чи консервативні Ваші оцінки на адресу оточуючих (оцінка тверджень від 0 до 3):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Сучасна молодь справляє неприємне враження своїм зовнішнім виглядом (зачіски, косметика, одяг)	
2.	Так звані «нові бізнесмени» зазвичай справляють неприємне враження безкультур'ям або жадобою	
3.	Представники деяких національностей в моєму оточенні викликають у мене антипатію	
4.	Є тип чоловіків (жінок), котрих я дуже не люблю	
5.	Терпіти НЕ можу ділових партнерів з низьким професійним рівнем	
	Всього:	

4. Перевірте себе: до якої міри Ви вмієте приховувати або згладжувати неприємне враження при зіткненні з некомунікабельними рисами інших людей (оцінка тверджень від 0 до 3):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Вважаю, що на грубість потрібно відповідати тим же	
2.	Мені важко НЕ подавати виду, якщо людина мені чимось неприємна	
3.	Мене роздратовують люди, які прагнуть під час сварки відстоювати лише свою позицію	
4.	Мені НЕ подобаються самовпевнені люди	
5.	Зазвичай мені важко утриматися від зауваження на адресу злісної або знервованої людини, яка штовхається в транспорті	
	Всього:	

5. Перевірте себе: чи є у Вас схильність переробляти і перевиховувати партнера (оцінка тверджень від 0 до 3)

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Я маю звичку повчати оточуючих	
2.	Невиховані люди обурюють мене	
3.	Я часто зупиняю увагу на тому, що намагаюся виховувати когось	
4.	Я за звичкою постійно роблю комусь зауваження	
5.	Я люблю командувати близькими	
	Всього:	

6. Перевірте себе: до якої міри Ви схильні підганяти партнерів під себе, робити їх зручними (оцінка тверджень від 0 до 3 балів):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Мене дратують люди похилого віку, коли в години пік їх можна зустріти в міському транспорті або в магазині	
2.	Проживати в номері готелю зі сторонньою людиною для мене просто тортури	
3.	Коли партнер НЕ погоджується в чомусь з моєю правильною позицією, то зазвичай це дратує мене	
4.	Я виявляю нетерплячість, коли мені заперечують	
5.	Мене дратує, коли партнер робить щось по-своєму, НЕ так як мені	

	хочеться	
	Всього:	

7. *Перевірте себе:* чи притаманна Вам така тенденція поведінки (оцінка тверджень від 0 до 3 балів):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Зазвичай я сподіваюсь, що мої кривдники отримають по заслугах	
2.	Мені часто докоряють у буркотливості	
3.	Я довго пам'ятаю образи, завдані мені тими, кого я ціную та поважаю	
4.	НЕ можна пробачати колегам нетактовні жарти	
5.	Якщо діловий партнер ненароком зачепить мою самолюбність, я все одно на нього ображуся	
	Всього:	

8. *Перевірте себе:* до якої міри Ви можете миритися з дискомфортними станами оточуючих (оцінка тверджень від 0 до 3 балів):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Я засуджую людей, які плачуться «в чужу жилетку» (скаржаться на свою долю)	
2.	Внутрішньо я НЕ схвалюю колег (приятелів), які за будь-якого зручного випадку розповідають про свої недуги	
3.	Я намагаюся уникати розмови, коли хтось починає скаржитись на своє сімейне життя	
4.	Зазвичай я без особливої уваги вислуховував сповіді друзів (подруг)	
5.	Мені іноді хочеться розіслити кого-небудь із рідних або друзів	
	Всього:	

9. *Перевірте себе:* які Ваші адаптивні здібності у взаємодії з людьми (оцінка тверджень від 0 до 3 балів):

№ з.п.	Твердження	Бали
1.	Як правило, мені важко піти па поступки партнерам	
2.	Мені важко знайти спільну мову з людьми, у яких поганий характер	
3.	Зазвичай я важко пристосовуюсь до нових партнерів по спільній роботі	
4.	Я утримуюсь підтримувати стосунки з дещо дивними людьми	
5.	Найчастіше я принципово наполягаю на своєму, навіть якщо розумію, що партнер має рацію	
	Всього:	

Бланк відповідей анкети «Визначення комунікативної толерантності»

Обробка. Просумуйте отримані відповіді і визначте середнє значення (на практичних заняттях):

Компоненти настанови	Питання/Бали					
	1	2	3	4	5	Сер.бал
1. Неприйняття або нерозуміння індивідуальності людини						
2. Використання себе як еталон при оцінюванні інших						
3. Категоричність або консервативність в оцінках людей						
4. Невміння стримувати себе або згладжувати неприємні почуття при зіткненні з некомунікабельними якостями партнерів						

5. Прагнення переробити, перевиховувати партнера						
6. Прагнення підлагоджувати партнера під себе, зробити його зручним						
7. Невміння пробачати іншому його помилки, незграбність, ненароком завдані неприємності						
8. Нетерпимість до фізичного чи психічного дискомфорту партнера						
9. Невміння пристосовуватись до партнера						
Всього						

«Визначення рівня сформованості педагогічної рефлексії» (О. Рукавишнікова)¹⁴

Методика має структуру особистісного опитувальника, складається з 34 питань, на які потрібно дати відповідь «так» або «ні». Відповіді «так» в бланку позначаються знаком «+», а «ні» - знаком «-».

Інструкція. З метою більш глибокого пізнання себе Вам пропонується відповісти на ряд питань. Відповідаючи на них, позначайте в реєстраційному бланку свою згоду знаком «+», а незгода - знаком «-».

Текст методики.

1. Чи були у Вас випадки, коли аналіз Вашого вчинку примиряв Вас з Вашими близькими?
2. Чи змінювалися Ваші духовні цінності після того, як Ви, проаналізували свої недоліки і вирішили змінити їх?
3. Чи часто Ви вдаєтесь до аналізу своєї поведінки в конфліктних ситуаціях?
4. Чи часто буває так, що Ваша поведінка в конфліктній ситуації залежить від Вашого емоційного стану?
5. Чи ставите Ви себе в своїй уяві на місце будь-якої незнайомої Вам людини-невдахи?
6. Чи аналізуєте Ви причини своїх невдач?
7. Чи довго Ви згадуєте зустріч з людиною-невдахою?
8. Чи намагаєтесь Ви аналізувати свою поведінку, якщо у Вас довгий час не виникало проблемних ситуацій?
9. Як Ви вважаєте, це пов'язано з особистісної потребою розібратися в собі?
10. Ви аналізуєте свою поведінку, щоб порівняти себе з іншими?
11. Чи були у Вас випадки, коли аналіз ситуації приводив до зміни рішень, прийнятих Вами раніше, зміни Вашої точки зору або переоцінки самого (самої) себе?
12. Чи часто Ви усвідомлюєте причини власних вчинків?
13. Чи часто Ви аналізуєте поведінку оточуючих Вас людей, уникаючи аналізувати свою?
14. Чи намагаєтесь Ви виявити для себе причини своєї поведінки?
15. Чи вважаєте Ви однозначним і беззаперечним для себе думку людини, авторитетної в цікавій для Вас проблемі?
16. Чи намагаєтесь Ви аналізувати думки авторитетних людей?
17. Чи піддаєте Ви критичному аналізу позицію авторитетної людини, групи?
18. Чи протиставляє Ви думці авторитетної людини свої добре обдумані аргументи «проти»?
19. Чи збігається, як правило, Ваша точка зору на якусь проблему з думкою авторитетної людини в цій галузі?

¹⁴ Рукавишнікова Е.Е. Формирование профессиональной рефлексии у студентов медицинского колледжа: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Ставрополь, 2000. 170 с.

20. Чи намагаєтеся Ви знайти причину яких-небудь невирішених життєвих суперечностей, які відносяться до Вас?
21. Чи буває так, що людські цінності, прийняті в суспільстві, Ви піддаєте критичному аналізу?
22. Чи часто громадська думка здатна диктувати Вам певний образ думок?
23. Чи вважаєте Ви, що вміння аналізувати Вами свою власну поведінку завжди приводить до прийняття єдино правильного рішення?
24. Чи намагаєтеся Ви аналізувати свою або чужу поведінку, якщо розумієте, що це може привести до появи негативних емоцій, неприємних для Вас?
25. Чи замислюєтеся Ви про поведінку сторонніх Вам людей, порівнюючи їх з собою?
26. Чи пробуєте Ви зайняти позицію сторонньої Вам людини в конфліктній ситуації, намагаючись зіставити її з власною?
27. Чи вели Ви коли-небудь щоденники, куди записували свої думки, переживання?
28. Аналізуючи свої невдачі, чи схиляєтеся Ви до оцінки своєї поведінки?
29. Чи часто, аналізуючи свої невдачі, Ви в більшій мірі приходите до висновку, що винен безлад в соціальному житті?
30. Чи властива аналізу Вашої поведінки більшою мірою емоційна оцінка?
31. Чи присутня в аналізі власної поведінки в більшій мірі чітка словесна логіка?
32. Чи часто суспільство здатне нав'язати Вам певну манеру поведінки?
33. Чи вважаєте Ви обов'язковим для себе дотримуватися всіх рекомендацій моди, певного стилю одягу і т.п.?
34. Чи часто буває так, що, проаналізувавши свою поведінку, Ви міняєте свій стиль спілкування з людьми?

Обробка результатів

Бланк відповідей анкети «Рівень сформованості педагогічної рефлексії»

1.		6.		11.		16.		21.		26.		31.	
2.		7.		12.		17.		22.		27.		32.	
3.		8.		13.		18.		23.		28.		33.	
4.		9.		14.		19.		24.		29.		34.	
5.		10.		15.		20.		25.		30.			

Сума Ваш рівень **сформованості педагогічної рефлексії**.

Для визначення рівня розвитку педагогічної рефлексії необхідно зіставити результати, отримані в ході проведення методики, з ключем для її обробки. За кожен відповідь, що співпадає з ключем, випробуваний отримує 1 бал, яка не збігається – 0 балів. Отримані бали сумуються.

Ключ

1.	+	6.	+	11.	+	16.	+	21.	+	26.	+	31.	+
2.	+	7.	+	12.	+	17.	+	22.	-	27.	+	32.	-
3.	+	8.	+	13.	-	18.	+	23.	+	28.	+	33.	-
4.	-	9.	+	14.	+	19.	-	24.	+	29.	-	34.	+
5.	+	10.	-	15.	-	20.	+	25.	+	30.	-		

0 – 11 балів - низький рівень розвитку педагогічної рефлексії;

12 – 22 бали - середній рівень розвитку педагогічної рефлексії;

23 – 34 бали - високий рівень розвитку педагогічної рефлексії.

Деякі поняття

Пізнання – процес цілеспрямованого активного відображення об'єктивного світу у свідомості людей.

Наука – це соціально значуща сфера людської діяльності, функцією якої є вироблення й використання теоретично-систематизованих знань про дійсність.

Педагогічне дослідження – процес і результат наукової діяльності, спрямованої на отримання нових знань про закономірності освіти, її структуру і механізми, зміст, принципи і технології, а також на пояснення та прогнозування фактів і явищ.

Методологія педагогічних досліджень – розділ педагогічної науки, який містить основні принципи, форми та методи наукового пізнання і шляхи перетворення педагогічної дійсності

Проблема (гр. *problema* – трудність, задача) дослідження – деяке достатньо важливе, проте ще не вирішене в науці чи практиці питання.

Тема дослідження – визначення тих конкретних питань, на які дане дослідження має дати відповідь. Фактично це назва того, чим займається дослідник.

Об'єкт дослідження – це частина об'єктивної реальності, тобто того, що існує незалежно від нашої волі, нашої свідомості, яку потрібно дослідити. Або процес, деяке явище, яке існує незалежно від суб'єкта пізнання і на яке спрямована увага дослідника

Предмет дослідження, зазвичай, є якась сторона, частина, властивість, відношення об'єкта дослідження. Предмет дослідження завжди вказує на конкретну сторону об'єкта, яка підлягає вивченню. Об'єкт – це ціле, предмет – якась його частина.

Мета дослідження – очікувані кінцеві наукові результати, які дослідник прагне досягнути в результаті його проведення. Правильна постановка мети дає змогу чітко визначити тактику і стратегію дослідження, його загальну логіку і спрямованість.

Гіпотеза – це припущення прогнозувального характеру, наукове судження, для висування і експериментальної перевірки якого потрібні аргументовані висновки наукового і практичного характеру.

Завдання – це зміст усіх послідовних етапів організації і проведення дослідження, які спрямовані для досягнення мети.

Методи дослідження – це способи дослідження психолого-педагогічних процесів формування особистості, встановлення об'єктивних закономірностей виховання і навчання.

Спостереження – цілеспрямоване, спеціально організоване сприймання предметів і явищ об'єктивної дійсності, метод наукового пізнання.

Анкетування – метод опитування великої кількості респондентів за допомогою анкети (письмової, електронної) для збору інформації щодо різних аспектів освітнього процесу, ставлення до різних об'єктів тощо.

Педагогічний досвід – це практика навчання, виховання і освіти, тобто організований цілеспрямований педагогічний процес і його результати.

Педагогічний експеримент – особливий вид дослідження, спрямований на перевірку сформульованих гіпотез шляхом логічного доведення на основі достовірних фактів, виявлених в емпіричних дослідженнях.

Наукова інформація – це логічна інформація, яка отримується в процесі пізнання, адекватно відображає закономірності об'єктивного світу і використовується в суспільно-історичній практиці.

Список використаних джерел

1. Бадмаева Н.Ц. Влияние мотивационного фактора на развитие умственных способностей: монография. Улан-Удэ: Изд-во ВСГТУ, 2004. 280 с.
2. Бордовская Н.В., Реан А.А. Педагогика. Учебник для вузов. СПб: Питер. 2000. 304 с.
3. Волкова Н.П. Педагогіка: навч. посібник. 3-тє вид., стер. К.: Академвидав, 2009. 616 с.
4. Галузяк В.М., Сметанський М.І., Шахов В.І. Педагогіка: навч. посібник. 4-е вид., випр. і доп. Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2007. 400 с.
5. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження. Поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.
6. Ильин Е.П. Психология для педагогов. СПб.: Питер, 2012. 640 с.
7. Ильин Е.П. Мотивация и мотивы. СПб: Издательство «Питер», 2000. 512 с.
8. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В.В.Кудіна. 2-ге вид., доповн. і переробл. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
9. Кузьмина Н.В., Реан А.А. Профессионализм педагогической деятельности. СПб.: Политехника, 1993. 418 с.
10. Леонтьев В.Г. Мотивация и психологические механизмы ее формирования. Новосибирск: ГП «Новосибирский полиграфкомбинат», 2002. 264 с.
11. Лузан П.Г., Сопівник І.В., Виговська С.В. Основи науково-педагогічних досліджень. К.: Національний ун-т біоресурсів і природокористування України, 2010. 366 с.
12. Мартиненко С.М. Діагностична діяльність майбутнього вчителя початкових класів: теорія і практика: [монографія]. К.: КМПУ ім. Б.Д.Грінченка, 2008. 434 с.
13. Мартиненко Світлана. Діагностування особливостей особистісно-професійної діяльності вчителя початкової школи. Початкова школа. Науково-методичний журнал. 2013. №4. С.49-50.
14. Методологія наукової діяльності : навч. посіб., вид. 3-тє, переробл. / Д.В.Чернілевський, М.І.Томчук, О.А.Дубасенюк, О.Є.Антонова, В.П.Захарченко, О.В.Вознюк, Н.З.Сіранчук / за ред. Д.В. Чернілевського, Вінниця : Нілан-ЛТД, 2012. 364 с.
15. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб.; Ред.: О.Г.Мороз; Нац. пед. ун-т ім. М.П.Драгоманова, Ін-т вищ. освіти АПН України. К., 2003. 267 с.
16. Обозов Н.Н., Щекин Г.В. Психология работы с людьми: Советы руководителю. 6-изд. К.: МАУП, 2004. 228 с.
17. Пакулина С.А., Кетько С. М. Методика диагностики мотивации учения студентов педагогического вуза. Электронный журнал «Психологическая наука и образование», 2010, № 1 http://psyedu.ru/files/articles/psyedu_ru_2010_1_1554.pdf
18. Педагогіка вищої школи: підручник / В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І.С.Волощук, О.В.Глузман, Н.В.Гузій, Н.М.Дем'яненко, Н.О.Дівінська, М.Б.Євтух, С.А.Калашнікова, О.А.Комар; Ін-т вищ. освіти АПН України. К.: Пед. думка, 2009. 256 с.
19. Педагогічна майстерність: Підруч. / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І.Ф.Кривонос та ін. / за ред. І.А. Зязюна. К.: Вища шк., 1997. 397 с.
20. Райгородский Д.Я. (редактор-составитель). Практическая психодиагностика. Методика и тесты. Учебное пособие. Самара: Издательский Дом «БАХРАХ», 2001. 672 с.
21. Рукавишникова Е.Е. Формирование профессиональной рефлексии у студентов медицинского колледжа: Дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Ставрополь, 2000. 170 с.
22. Стеченко Д.М., Чмир О.С. Методологія наукових досліджень: Підручник. 2.вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 317 с.
23. Фетискин Н. П. , Козлов В. В. , Мануйлов Г. М. Социально-психологическая диагностика развития личности и малых групп. М.: Изд-во Института Психотерапии, 2002. 490 с.
24. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.]. 5-е вид., стер. К. : Знання, 2006. 307 с.